

Ökad optimism i

näringslivet efter sommaren

Ekonomisk utblick, Nr 2, augusti 2024.

Ekonomisk utblick är korta ekonomiska analyser om frågor som är relevanta för Unionen. En del av analyserna kan även återfinnas i Unionens Konjunkturprognos. De författas av Unionens chefsekonom Tobias Brännemo och medarbetare på enheten avtal och politik. Den här analysen har tagits fram av Jon Tillegård ekonom och statistiker på Unionen.

Sammanfattning

Men hjälp av de egna förtroendevalda på klubbar inom det privata näringslivet har Unionen i sin så kallade snabbpanel tagit temperaturen på konjunkturläget hos svenska företag efter sommaren.

Mätningen i augusti visar att det finns en ökad optimism i det svenska näringslivet vad gäller konjunkturläge och försäljning, jämfört med mätningen som gjordes i våras.

Däremot är Unionen-klubbarna inte lika optimistiska när det gäller arbetsmarknaden och sysselsättningen

Undersökningen visar att konjunkturfallets botten nu har passerats, men att Riksbanken måste sänka räntan i minst den takt de aviserat för att inte riskera jobben och ge konjunkturen en rejäl skjuts framåt.

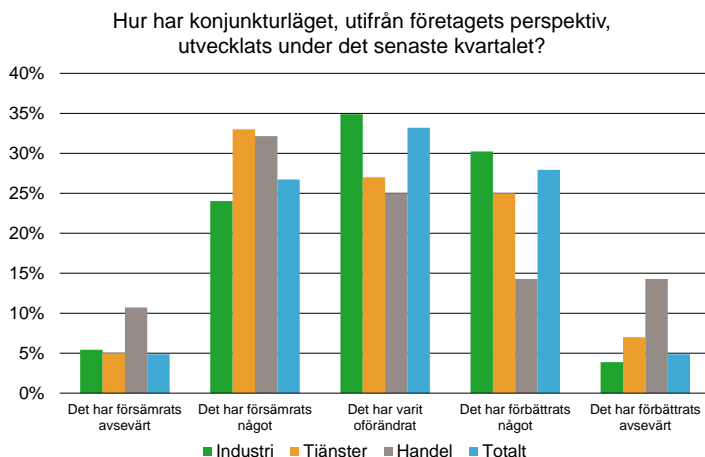
Konjunkturläget augusti 2024

Nuläget

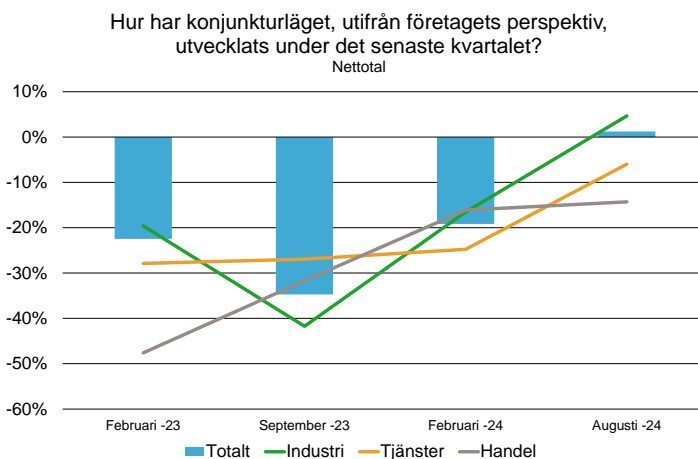
Konjunkturfallets botten har passerats

Klubbarnas svar tyder på att konjunkturen under det senaste kvartalet balanserat mellan ytterligare försämring och att vända uppåt. En tredjedel (32 procent) av klubbarna svarar att konjunkturläget i någon utsträckning har försämrats det senaste kvartalet och en i stort sett lika stor andel (33 procent) anger att konjunkturläget i stället har förbättrats. Enligt den återstående tredjedelen (33 procent) har läget varit oförändrat.

Utvecklingen har varit likartad inom tjänstesektorn och industrin, men med en något mer positiv situation för industrin. När Unionen i februari ställde samma frågor till panelen lyfte vi i resultatanalysen fram att handeln utmärkte sig genom att då vara mindre negativ än tjänsteklubbarna sammantagna, om än övervägande negativ. Den situationen har inte hållit i sig. Handelsklubbarna är denna gång mer negativa än övriga klubbar inom tjänstesektorn, och avsevärt mer negativa än industrin. Förklaringen är att situationen jämfört med i vintras tydligt har ljusnat (alternativt blivit mindre dystert) för både tjänstesektorn i stort som för industrin, medan tyngdpunkten inom handeln har legat kvar på den negativa sidan.

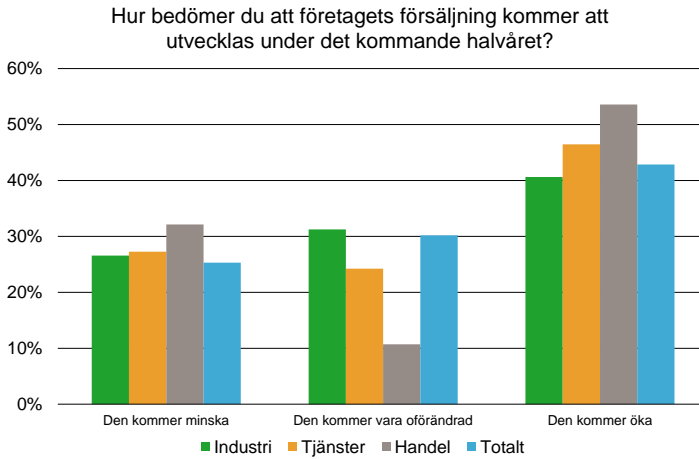
En jämförelse med de tre närmst föregående undersökningar som genomförts i Snabbpanelen pekar mot att ett intressant trendbrott nu kan ha skett på totalnivån. Nettotalet är nu positivt – om än med en mycket knapp marginal – efter att ha varit negativt vid de tre föregående undersökningstillfällena. Förändringen jämfört med för ett år sedan är markant – från -35 då till +1 nu. Motsvarande nettotal för handeln har på ett år gått från -48 till att nu ligga på -16. Klubbarnas svar indikerar inte att lågkonjunkturen är över, men däremot att det brantaste fallet i konjunkturedgången skedde under förra hösten/vintern och att botten i nedgången passerades under våren.

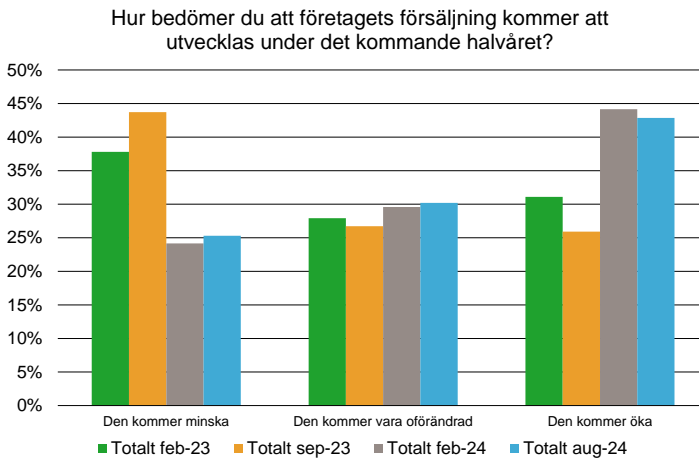
Det kommande halvåret

Ökande försäljning väntar – inte minst inom handeln

Klubbarnas svar gällande försäljningen pekar mot en stigande konjunktur det kommande halvåret. 43 procent av klubbarna svarar att försäljningen i någon utsträckning kommer att öka, medan 25 procent svarar att den kommer minska i någon utsträckning – alltså +18 i nettotal. Utsikterna är snarlika för industrin och för tjänstesektorn. Handeln sticker ut en aning i positiv bemärkelse med mer än hälften av klubbarna som förutser en ökad försäljning. Kanske är detta ett utslag av förväntade effekter av genomförda och aviserade räntesänkningar, vilket i så fall även kan antas vara orsaken till att byggklubbarna i undersökningen sammantaget ser en positiv försäljningsutveckling det kommande halvåret.

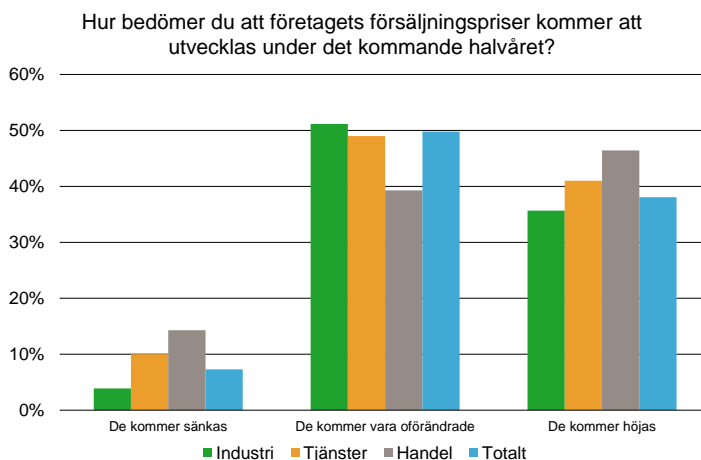
Som jämförelse var nettotalet för försäljningsutsikterna +20 i februari – alltså i stort sett lika som nu – och -18 för ett år sedan. För såväl industrin som tjänstesektorn som helhet och handeln specifikt har klubbarnas förväntningar på det kommande halvårets försäljningsutveckling i stort sett samma profil som när frågan ställdes senast i februari.

Handelsklubbarna pekar mot fortsatt lågt inflationstryck

38 procent av klubbarna bedömer att företaget kommer att höja sina försäljningspriser under det kommande halvåret, 50 procent att priserna kommer vara oförändrade och 7 procent att de

kommer sänkas. Höjningarna väntas bli snäppet mer utbredda inom tjänstesektorn än inom industrin. Här är handeln särskilt intressant att studera eftersom den har en viktig del i de prisförändringar som konsumenterna möter. Vi kan konstatera att handeln avviker något uppåt från övriga tjänstesektorn när det gäller andelen klubbar som ser höjda priser, men det vägs upp av att det även är en större andel inom handeln som förutser sjunkande priser. Nettotalet ligger på samma nivå i alla tre sektorerna.

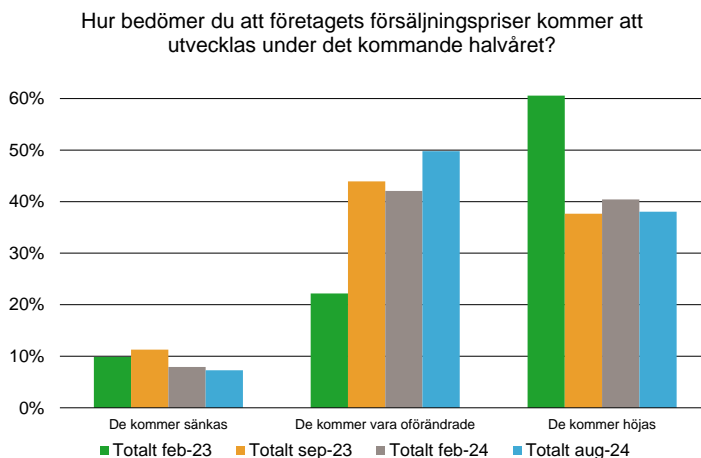

Jämförelsen med motsvarande resultat i de tre närmast föregående undersökningarna visar att den stora förändringen i förväntan på försäljningsprisernas utveckling på totalnivå inträffade under förra våren/sommaren. I februari för 1,5 år sedan förväntade sig 60 procent av klubbarna stigande priser och endast 22 procent att de skulle vara oförändrade. I september förra året hade bilden skiftat, då svarade den största andelen – 44 procent – att priserna skulle ligga still och andelen som väntade sig stigande priser hade minskat med mer än 20 procentenheter. Resultatet av den aktuella undersökningen och den som genomfördes i februari är på totalnivå båda mycket likartade det från i september förra året.

Vårt att notera är att nettotalet gällande de kommande försäljningspriserna inom handeln har fortsatt sjunka, även när det på totalnivå legat mer eller mindre still det senaste året. På 1,5 år har detta nettotal för handeln gått från +69 i februari 2023, via +58 i september förra året och +39 i februari till att nu landa på +31. Även för tjänstesektorn som helhet är nu nettotalet det lägsta som noterats under denna period, även om nedgången inte varit riktigt lika stor som inom handeln specifikt. Den andra sidan av detta

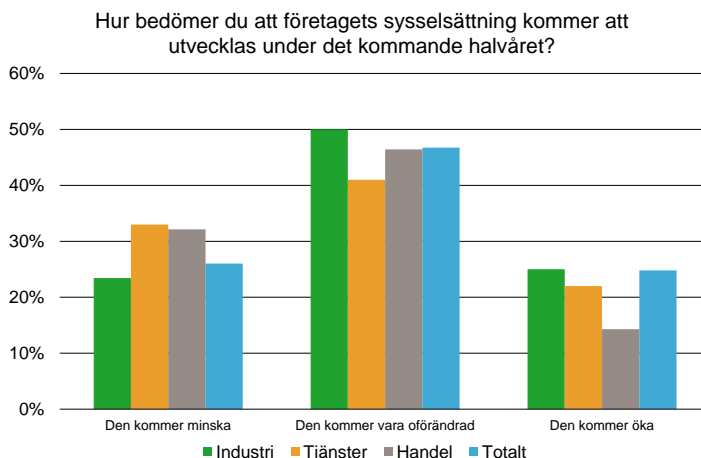
mynt är förstås att nettotalet inom industrin stigit jämfört med för ett år sedan.

Möjligen ska dessa sänkta prisförväntningar inom tjänstesektorn i allmänhet och hos handelsklubbarna i synnerhet ses som en indikation på ett fortsatt lågt inflationstryck det kommande halvåret.

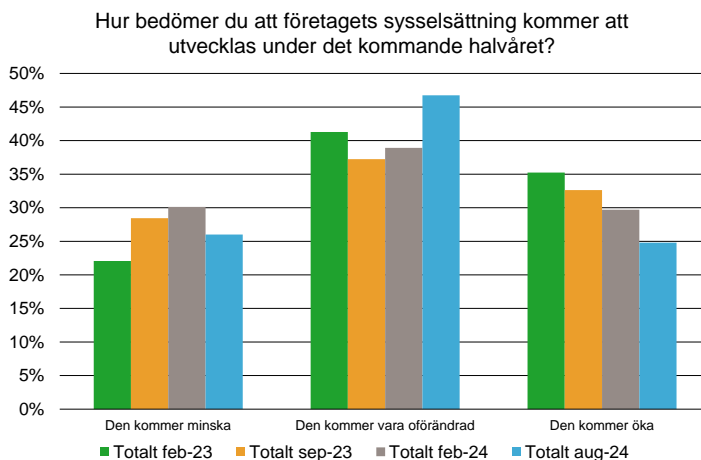
Arbetsmarknaden står och väger

Klubbarna fick frågan hur företagets sysselsättning kommer att utvecklas det kommande halvåret. Frågan resulterade i nettotalet -1, innebärande att den andel av klubbarna som svarade att sysselsättningen det kommande halvåret kommer att öka (25%) är i stort sett lika stor som den andel som svarade att den kommer att minska (26 procent). 47 procent angav att sysselsättningen kommer att vara oförändrad det kommande halvåret. Prognosen gällande sysselsättningen är mer positiv inom industrin än inom tjänstesektorn (nettotal +2 respektive -11), den senare tyngd av utsikterna inom handeln med nettotalet -18.

Utvecklingen gällande sysselsättningsutsikterna för företagen representerade i Snabbpanelen har varit negativ – nettotalet på totalnivån har gått från +13 för 1,5 år sedan, via +4 i september och +/- 0 i februari till nu -1. Det är dock en relativt mild nedgång och på totalnivån har nettotalet alltså i stort sett legat still jämfört med för ett halvår sedan. Andelen som bedömer att sysselsättningen kommer att minska ligger faktiskt lägre nu än i september och februari, men så gör även andelen som förväntar sig att sysselsättningen kommer att öka.

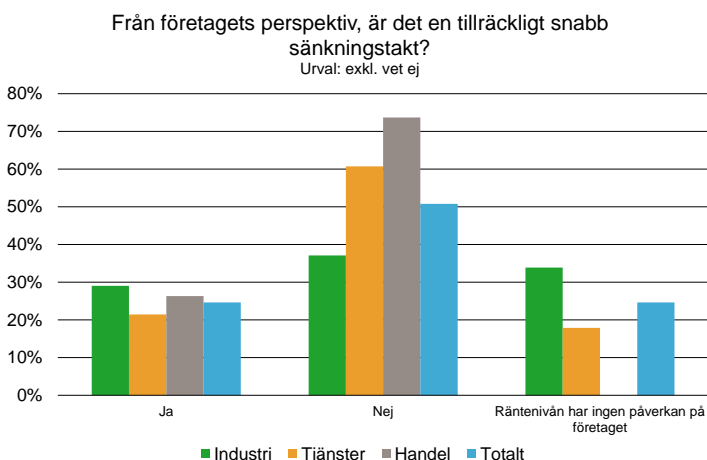
Ett skäl till att utvecklingen på totalnivån inte varit mer negativ är att industrin generellt stått emot väl, ett annat är att näringslivet gick in i konjunkturförsämringen med rekordhöga vakanstal och många arbetsgivare därmed varit mer obenägna än vid tidigare nedgångar att säga upp sin personal. Eftersom tjänstesektorn generellt sett är betydligt mer personalintensiv – inte minst gäller detta för handeln – än industrin, är förstås utvecklingen gällande sysselsättningen för den sektorn av särskilt stor betydelse för den privata delen av arbetsmarknaden som helhet. Därmed är de fortsatt – och ju faktiskt än mer – negativa nettotalen för tjänstesektorn och handeln illavarslande för utvecklingen gällande arbetslösheten det kommande halvåret.

Snabbare sänkt styrränta kommer gynna försäljningen och sysselsättningen

Klubbarna fick i undersökningen göra en bedömning av effekterna av Riksbankens styrränta på företagets försäljnings- och sysselsättningsutsikter för det kommande halvåret. I den prognos som var aktuell vid undersökningstillfället lutade Riksbanken mot att styrräntan skulle sänkas tre gånger och sammanlagt med 0,75 procentenheter under återstoden av 2024. Frågan var om detta, från företagets perspektiv, var en tillräckligt snabb sänkningstakt.

Av de klubbar som ansåg sig kunna göra en sådan bedömning, svarade hälften (51 procent) nej, en fjärdedel svarade ja och den återstående fjärdedelen svarade att räntenivån inte har någon påverkan på företaget. En något grovhuggen tolkning av klubbarnas svar på totalnivån blir därför nej, den då aviserade takten i kommande sänkningar av styrräntan var inte tillräckligt snabb. Missnöjet var minst inom industrin och störst inom handeln, med 37 respektive 74 procent som svarade att sänkningstakten inte var tillräckligt snabb.

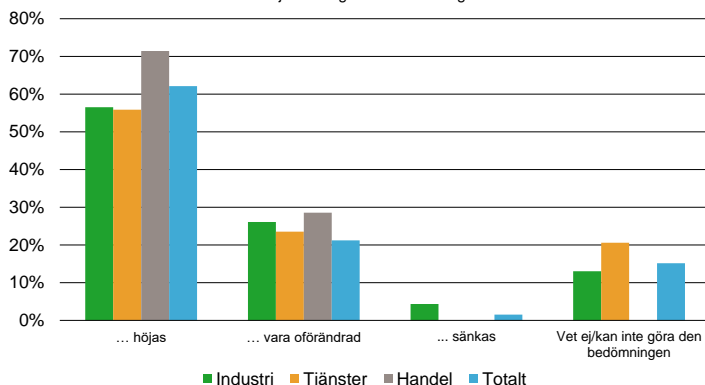
De klubbar som svarade att den aviserade sänkningstakten av styrräntan inte var tillräckligt snabb, fick följdfrågor om hur klubbens prognos för företagets försäljning respektive sysselsättning skulle förändras om styrräntan under återstoden av 2024 skulle sänkas i en snabbare takt än då liggande prognos, alltså med mer än 0,75 procentenheter.

På totalnivån svarade 6 av 10 av dessa klubbar att försäljningsprognosen skulle höjas vid en snabbare sänkningstakt, medan 2 av 10 svarade att prognosen skulle ligga kvar oförändrad. Bilden är likartad för tjänste- och industrklubbar. Men, eftersom det i första läget var en betydligt större andel av tjänsteklubbarna som angav att den aviserade sänkningstakten var för långsam, skulle en positiv effekt på försäljningen av en snabbare sänkningstakt enligt klubbarna sammantaget bli mer utbredd inom tjänstesektorn än inom industrin – och då särskilt tydlig inom handeln.

Ett överslag – som utgår från antagandet att de klubbar som tycker sig kunna göra en bedömning av situationen får bli talespersoner för samtliga klubbar i sektorn – ger vid handen att en snabbare sänkningstakt av styrräntan skulle höja försäljningsprognosen för drygt 30 procent av företagen som är representerade i Snabbpanelen.

Störst skulle effekten vara inom handeln med en höjd försäljningsprognos för drygt hälften av företagen, minst inom industrin med 20 procent.

Påverkan på försäljningsprognos kommande 6 mån vid snabbare räntesänkning - prognosen skulle...
Urval: ej tillräckligt snabb sänkningstakt

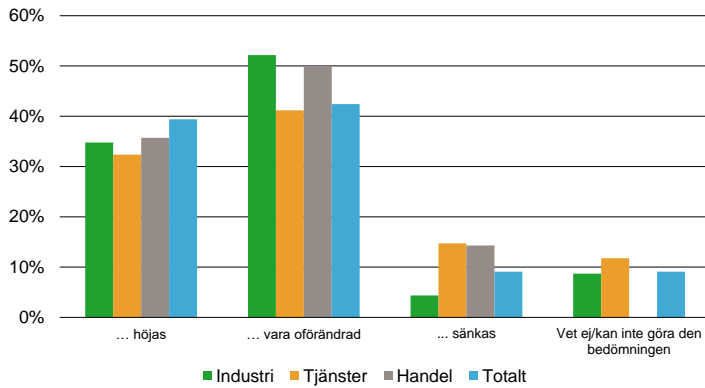
Även klubbarnas prognoser för sysselsättningen skulle generellt höjas om sänkningstakten för styrräntan skruvades upp, men effekten skulle vara mindre utbredd än på försäljningen. Knappt 4 av 10 av de som fick följdfrågan svarade att prognosen för sysselsättningen skulle höjas, med en likartad bedömning för industri- och för tjänsteklubbarna inklusive handeln.

En överslagsberäkning enligt samma metod som ovan för försäljningen, ger att sysselsättningsprognosen för det kommande halvåret skulle skruvas upp för 20 procent av företagen om styrräntan sänktes i snabbare takt. Det skulle i så fall innebära en prognos med ett sammantaget positivt nettotal för sysselsättningen det kommande halvåret. Mest utbredd positiv effekt skulle en snabbare sänkt ränta ha på sysselsättningen inom handeln, minst inom industrin.

Sedan undersökningen genomfördes har Riksbanken genomfört en sänkning av styrräntan med 0,25 procentenheter till 3,50 procent, och i samband med detta besked även flaggat för ytterligare två eller tre sänkningar innan årsskiftet. Detta betyder att Riksbanken nu signalerar snabbare räntesänkningar än vad de gjorde i juni och än vad som var kommunicerat när undersökningen i Snabbpanelen genomfördes. Med klubbarnas svar i Snabbpanelen i ryggen tycker vi oss kunna slå fast att detta var ett besked som kommer ha positiv effekt på företagets försäljning och sysselsättning.

Påverkan på sysselsättningsprognos kommande 6 mån vid snabbare räntesänkning - prognosen skulle...

Urval: ej tillräckligt snabb sänkningstakt

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes 14 – 19 augusti i Unionens Snabbpanel, vilken består av 540 förtroendevalda inom det privata näringslivet. Deltagarfrekvensen var 46 procent. Svaren i enkäten kommer från klubbar verksamma på företag med sammanlagt cirka 330 000 anställda i Sverige.

Unionen tar regelbundet temperaturen på konjunkturen. Mätningen i augusti visar att det finns en ökad optimism i det svenska näringslivet. Företagen står på startpallen och är redo att anställa igen och när Riksbanken framöver inte längre stramar åt ekonomin kommer också anställningarna ta fart. Men där är vi inte riktigt än.

Svaren från klubbarna visar tydligt att Riksbanken måste gå vidare med räntesänkningar i minst den takt de nu aviserat och att det då kommer ge en skjuts åt konjunkturen. Är de för avvaktande är risken i stället överhängande att vågskålen tippar över åt fel håll.

UNIONEN

SVERIGES STÖRSTA FACKFÖRBUND

Hos oss är alla tjänstemän i det privata arbetslivet välkomna, oavsett utbildning och befattning.

Bland våra medlemmar hittar du många chefer och dessutom både egenföretagare och studenter.

Vår vision är att tillsammans skapa framgång, trygghet och glädje i arbetslivet.